

PROGRAM PODPORY
ČESKÉHO
KULTURNÍHO
DĚDICTVÍ
V ZAHRANIČÍ

Závěrečná zpráva o působení učitele u krajanů

Školní rok: 2023

Destinace (země, místo): Argentina (provincie Chaco) a Paraguay (provincie Itapúa)

Jméno, příjmení: Petr Tábořský

Argentina

Ústředním místem učitele u krajanů v Argentině je provincie Chaco. Jedná se o jednu z 23 provincií této republiky a nachází na severovýchodě území. S rozlohou 99.633 km² je o něco větší než Česká republika, avšak počet obyvatel je mnohem nižší než u nás: 1 142 963 obyvatel (oficiální data ze sčítání lidu v roce 2022).

Jedná se především o zemědělskou oblast. Dříve byl region významný tradičním pěstováním bavlny, kterou do provincie přivezli právě čeští krajané – Novotný a Šašvata. Dnes převažuje pěstování sóji, slunečnice, kukuřice apod. Významná je také živočišná výroba (chov skotu) a lesnictví. V posledních letech se Chaco potýká s nepříznivými podmínkami, jak klimatickými, tak ekonomickými. Provincii sužují extrémní sucha a teploty v letních měsících (prosinec až únor) dosahují až 45 °C. Při těchto teplotách jsou velmi časté výpadky elektrického proudu či dodávek vody. Dalším problémem jsou uměle vytvářené požáry, které ve velké míře znečišťují zdejší ovzduší. Letos byla situace o mnoho lepší, na druhou stranu, rok byl bohatý na komáry a s nimi i na horečku dengue, která nám tady pěkně zavařila. Argentina se také dlouhodobě potýká s politicko-ekonomickou krizí, to vede ke zvyšování kriminality v provincii. Letos proběhly v provincii volby a politický směr se obrátil, na příští rok se očekávají velké změny. Argentina si zvolila také nového neoliberálního prezidenta, jak se bude situace vyvíjet dál, to se uvidí v následujícím roce.

Hlavní město provincie je Resistencie, která leží na východní hranici území a učitel sem pravidelně dojíždí vyučovat na místní univerzitu *Universidad Nacional del Nordeste*. Výuka tradičně probíhá v pátek, veškerá výuka je prezenční. Druhé největší město provincie je Presidencia Roque Sáenz Peña. Město se nachází v samotném srdci teritoria, zde učitel žije a odtud vyjíždí do dalších destinací.

Učitel se dopravuje do destinací převážně autobusem. Dopravní spojení mezi městy v provincii je dobré, avšak kvalita dopravy je chabá z důvodu nedostatku financí na údržbu dopravních prostředků a pozemních komunikací. Často je situace komplikována množstvím stávek a zátaras na dálnicích zamezujících průjezdu, jejichž účelem je snaha tímto způsobem zviditelnit požadavky stávkujících. Letecké spojení je v Argentině velice dobré, nejbližší funkční letiště od místa bydliště se nachází v Resistencii, další je pak v Corrientes, hlavním městě sousední provincie na východě. Před volbami

se začalo opravovat letiště v samotné Sáenz Peña, avšak kdy a jestli vůbec bude zprovozněno, to se neví. Nevýhoda Argentiny je, že při většině nejsou letecké spoje přímo mezi provinciemi, lety jsou řízeny centrálně přes Buenos Aires, proto je pro učitele nakonec výhodnější cestovat i do vzdálených míst za krajany, jako je Oberá (Misiones) či Encarnación (Departamento de Itapúa – Paraguay), dálkovým autobusem.

Díky již ustálené situace po pandemii COVIDu se učitel zaměřoval především na prezenční výuku a s tím spojené organizování školních i mimoškolních akcí. Dále pak na zesílení vazeb mezi samotnými komunitami. Důraz byl kladen na ty nejstarší, které učitel navštěvoval i v odlehlých částech regionu.

Výuka obecně

Školní rok probíhá v Argentině obvykle od března do prosince, který je v polovině rozdělen dvěma týdny zimních prázdnin. Každá provincie si určuje sama, na kdy přesně tyto dvoutýdenní prázdniny připadnou, vždy však během měsíce července. Stejně jako v loňském roce, výuka probíhala výhradně formou prezenční, ale online forma výuky byla také zachována. Během pandemie se hodin začali účastnit i studenti-krajané z jiných provincií či částí Jižní Ameriky, kteří nebydlí v blízkosti místa působení učitelů, proto by nebylo vhodné ani do budoucna od této formy upustit. Tato skupina online studentů je čím dál tím početnější, výuka byla proto po domluvě rozdělena podle úrovně a preferencí mezi učiteli vyslané ČR a také dvě posily z řad krajských komunit: Soňu Zajícovou z Mendoza a Samuela Arrendondo Córdovy z Misiones. Oba tito učitelé-krajané se dříve zúčastnili Metodického kurzu pro vyučující z řad krajských komunit pořádaného Karlovou univerzitou a mezi studenty jsou jako učitelé velmi oblíbení – s kolegyní jsme za tuto posilu velmi vděční a za jejich odhodlání a práci jim tímto moc děkujeme. Během roku se zorganizovalo také značné množství aktivit, viz níže.

Co se týče výukových materiálů, i letos většina zůstala stejná: *Čeština Expres* (Holá, Bořilová) – jedná se o učebnici češtiny, na kterou jsou studenti zvyklí, výhodou je manuál gramatiky ve španělštině; dále také *Česky, prosím* (Cvejnová) – využíváno u pokročilých studentů, protože v této učebnici je kladen důraz na výuku jazykových funkcí v kontextu reálných komunikačních situacích. Oblíbenou učebnicí v hodinách konverzace byla pak *Čeština pro život* (Nekovářová). Využívány jsou také další učební pomůcky, které má učitel k dispozici. Na příští rok bych doporučil adaptovat výuku na zmíněnou učebnici *Česky, prosím* nebo například *Česky levou zadní*, převážně kvůli novým moderním metodám využívaným v těchto učebnicích a také celkově nižšímu průměrnému věku studentů.

Během výuky byly používány moderní interaktivní aplikace jako Quizlet, Wordwall, LearningApps a další. Při správném využití mají tyto aplikace velký potenciál a jsou efektivní, jelikož jsou interaktivní a lze je využívat nejen při projekci na plátně, ale i na mobilních telefonech. Právě tento způsob si studenti velice oblíbili, hlavně kvůli zpestření výuky v hodinách nebo při plnění domácích úkolů. Osvědčily se také webové portály jako je www.cestinajehra.cz či www.realityczech.org. Rád bych poděkoval ÚJOP UK, ať už za pravidelnou metodologickou pomoc, sborník výukových her, či online kurz na youtube.com Hezky česky s Petrou Jiráskovou.

Hodiny jazyka u krajanů je třeba vést pestrým způsobem a studenty stále motivovat. Současná mladá generace v lokalitě jako je severní Argentina, žije v nelehké realitě a potýká se s celkovou frustrací. Běžně se stává se, že jsou studenti při studiu jazyka, navíc tak odlišného od své mateřštiny, demotivovaní a ztrácejí zájem, proto byly lekce prokládány různými didaktickými hrami, reáliemi apod. Tato metoda střídání výkladu a aktivního zapojení žáků se ukázala být efektivní,

protože studenti v krajaňských komunitách – nezávisle na věku – jsou velmi zvědaví a informace o vlasti, odkud pochází jejich předci, jim připadají nadmíru poutavé. V kurzech byly využívány i materiály pro základní školy, kde látka není probírána do hloubky, ale zato zábavnou a přijatelnou formou se spoustou obrázků, map, komiksů atd. Na konci roku všichni studenti, kteří úspěšně absolvovali kurz jazyka, obdrželi certifikát.

Práce učitele na konkrétních místech

V Argentině je učitel smluvně vázán vyučovat ve třech destinacích – Presidencia Roque Sáenz Peña, Resistencia a Pampa del Indio. Může také navštěvovat místa, kde se nachází další oficiální krajaňské komunity, popřípadě kde se soustředí čeští krajaňané jako takoví. Například ve městech Las Breñas, La Tigra, Villa Ángela v provincii Chaco, nebo Oberá či Cerro Azul v provincii Misiones.

Presidencia Roque Sáenz Peña

V druhém největším městě provincie Chaco se nachází jedna z největších českých krajaňských komunit, proto je Sáenz Peña (dále jen SP) hlavním působištěm učitele. Místní spolek se jmenuje celým názvem *Asociación Civil Unión Checoslovaca, Cultural, Social y Deportiva* – Občanské sdružení Československá kulturní, společenská a sportovní jednota – a jeho historie sahá až do roku 1917, kdy TGM ještě během první světové války vybízel československé krajaňy v zahraničí, aby spojili síly.

V komplexu, v němž spolek sídlí, se nachází několik budov, od muzea přes taneční sál až po dům, kde žije správkyně s rodinou. V posledních letech probíhala výuka v jedné z místností muzea. Třída byla sice dosti velká, ale značně staromódní. Nakonec bylo rozhodnuto, že se učebna přesune do menšího „domečku“, rovněž v objektu spolku, který před lety sloužil jako ubytovna českým učitelům.¹ A tak se také stalo. Díky finančním darům poskytovaným Českou republikou a tvrdé práci krajaňů, byl tento prostor zrekonstruován.

Učebna během rekonstrukce (foto Marita Osicka a autor)

Celý komplex prochází postupnou revitalizací. Většina z těchto projektů je finančně podporována Českou a Slovenskou republikou. Celek je však stále v žalostném stavu a občas se vyskytnou nečekané výdaje, které dávají krajaňům pěkně zabrat. Předpokládá se, že další na řadě s rekonstrukcí bude muzeum, které je věnované prvním československým osadníkům a pyšní se být tím jediným v Latinské Americe.

¹ Zde mimochodem nocovali Hanzelka a Zikmund, když se jim náhle porouchala Tatra při jejich výpravě po severu Argentiny.

Co se týče výuky v destinaci, prezenční hodiny češtiny v Sáenz Peña probíhaly od pondělí do čtvrtka. Věk studentů: ~8–67 let. Rozdělení do skupin bylo následující:

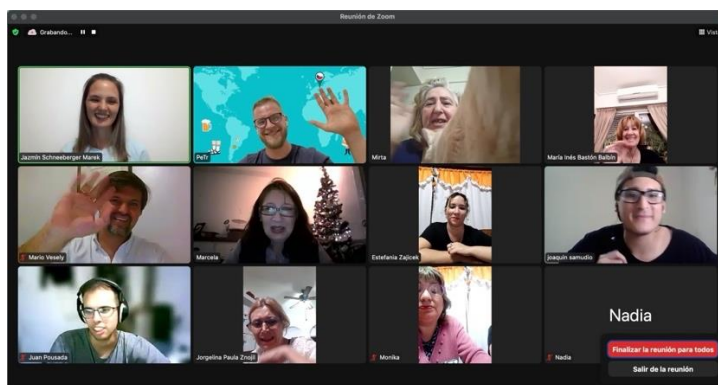
1. Děti (50 minut 1x týdně): 3–5 studentů
2. Mladí začátečníci (2 skupiny, 90 minut 1x týdně): 15–16 studentů
3. Mladí pokročilí začátečníci (90 minut 1x týdně): 7–8 studentů
4. Pokročilí začátečníci (90 minut 1x týdně): 7–8 studentů
5. Mladí pokročilí (90 minut 1x týdně): 2–5 studentů
6. Pokročilí (90 minut 1x týdně): 3 studenti
7. Konverzace (60 minut 1x týdně): 3–5 studentů

Výuka v nové učebně (foto autor a z archivu)

Online hodiny probíhaly každé úterý v noci přes aplikaci Zoom. Těchto lekcí se účastnili obzvláště studenti ze vzdálených míst (provincie Buenos Aires, La Rioja, Entre Ríos; Mexiko atd.):

1. Začátečníci (90 minut 1x týdně): 13–18 studentů

Výuka online může být také zábavná (foto autor)

V dnešní době získat nové studenty k prezenční výuce českého jazyka v provincii je značně těžké, bilance bývá spíše negativní, ale ne vždy. V SP se letos otevřely 2 skupiny začátečníků, a hlavně jedna skupina dětí. V těchto letech se podařilo vyplnit generační mezeru, která byla ve spolku v posledních letech patrná (skoro nulová účast krajanů od 15 do 30 let). Navíc se podařilo obnovit kurz dětí, ten se těch nejmenších váže přímo na účast ve folklorním souboru *Moravanka*, spadající pod spolek. Co se týče dříve tradičního kurzu seniorů, ten se po pandemii již nepovedlo obnovit, seniorská základna krajanů značně zeslábla a někteří bohužel už zesnuli.

Ve spolku se pořádají další již tradiční kurzy a kroužky. Letos například kurz vaření pořádaný učitelem s velkou podporou samotné komise komunity. Je nutno vyzdvihnout, že tyto kurzy jsou téměř vždy obohacené samotnými krajany, hodiny jsou pak á la jak tu českou kuchyni adaptovaly babičky (a další) po příjezdu na tak vzdálené místo od domoviny, jako je Chaco. Poděkování patří také návštěvám, ať už akademickým či např. baňůžkářům, které vždy přidají ruku k dílu. Tradiční

kurz vyšívání pod vedením aktuální předsedkyně Silvie Noemi Kniz byl pro tento rok pozastaven, věří se, že v příštím roce bude obnoven. Silvie šije také kroje a kvalita její práce je tak vysoká, že nejednou její výsledky byly oceněny na různých folklorních festivalech. Letos navíc měla svůj vlastní workshop na 12. Festivalu české a slovenské kultury v Latinské Americe, který se pořádá v Brazílii.

Během roku jsme se něčemu přiučili i v kuchyni (foto autor)

Dříve v oblasti působil divadelní kroužek, a ten se také letos podařilo obnovit. Většina osazenstva byla z mladších řad – je nezbytné, aby do veškerých aktivit byly začleňovány i mladší generace, aby se zamezilo případnému zániku komunity – starší krajané se pak zúčastnili výsledného představení. To se konalo 1. září jako součást slavnostního otevření nově zrekonstruované učebny. Během večera se představila dvě krátká divadelní představení. Jednalo se o ztvárnění dvou klasických českých komedií: *Vesničko má středisková* a *Slunce, seno a pár facek*. Publikum se mohlo těšit i z promítání dvou krátkometrážních filmů z tvorby samotných krajanů, kteří za námi zavítali až z hlavního města. V první řadě se jednalo o krátkometrážní film *Viva Česko* z produkce Juana „Wenchiho“ Hayzuse, v druhé řadě pak *Canciones Eternas* od Juana Diamanta a Daniela Ingera. Wenchimu i Danielovi patří velké díky, že za námi dorazili a představili svou tvorbu.

Ukázka z divadelního představení (foto Wenchi Hayzus)

Spolek má vlastní folklorní soubor, ten se jmenuje *Moravanka*. Jedná se o pilíř celého sdružení, který má ve folklorní sféře po Argentině již své renomé. Soubor byl založen před lety a svému jménu vděčí paní učitelce tance Juanitě Calaba, která pojmenovala soubor po své milované Moravě. Letos nás bohužel Juanita opustila. Poslední roky vedla zkoušky souboru Melanie Gutiérrez Rath, která se na začátku roku rozhodla přenechat vedení skupiny dalším. Této úlohy se pak ujali samotní členové a pro tento školní rok otevřeli již tradičně dvě skupiny, děti a adolescenti / mladí dospělí. Do budoucna věříme, že se obnoví skupina starších dospělých. Soubor se v průběhu roku zúčastnil různých kulturních akcí. Skupina cestovala také do Brazílie, kde se zúčastnila 12. Festivalu české a slovenské kultury v Latinské Americe, pořádané ve městě Nova Petropolis tamějším spolkem ve spolupráci s učiteli u krajanů z Argentiny a Brazílie a ZÚ v Brazílii. Vybraní členové se letos podívali

také na Slovensko a zúčastnili se dokonce folklorních slavností v Detvě. Tanečníci se i přes neúčast na hodinách jazyka podílejí na aktivitách spolku i na těch, které pořádá učitel.

Moravanka v Sáenz Peña a v Brazílii (foto z archivu)

Ke spolku patřil i pěvecký soubor *Melodie*. Po pandemii se už znovu nesešel, pravděpodobně proto, že jeho obvyklí členové už nejsou schopni pěveckého výkonu, další nás opustili. Soubor, jak jej známe, patrně zanikl, na druhou stranu, během roku projevilo zájem o hru na hudební nástroje a interpretaci lidových písní několik studentů. Mladý krajan Natán Klenovsky se toho ujal naučil se několik skladeb, které poté prezentoval společně s dalšími například na festivalu v Brazílii nebo na předávání diplomů na konci roku (v repertoáru zazněly i koledy). Do budoucna by tak mohl vzniknout nový, hudebně pěvecký soubor této krajské komunity. Přesvědčte se sami:

Natán a kolegové muzikanti na různých akcích (foto z archivu)

Co se týče účasti na akcích či jejich samotné pořádání, bývá spolek obvykle velice aktivní. V první polovině roku spolek uspořádal několikrát prodej „locra“ – typického předkolumbovského jídla – a uzenin, které se udí přímo ve spolku. Během roku se také zorganizovalo několik společenských obědů, odpoledne s čajem či večerí, obvykle s účastí 200 až 300 lidí a vystoupením *Moravanky*, přehlídkou krojů apod.

Zmíněné aktivity jsou pro sdružení klíčové kvůli průběžnému doplňování finančních prostředků, za které se poté financují další aktivity a celkový chod komplexu. Aktivity, které se týkají folkloru, ať už v provincii či mimo ni, si spolek nenechává ujít. Představitelé spolku, popř. soubor *Moravanka*, se objevili na několika veletrzích, jarmarcích a přehlídkách, například na Expo veletrhu, dvou provinčních festivalech přistěhovalců, přehlídkách vozů krajských komunit a dalších. Ze zkušenosti učitele byli vždy dobře organizováni a připraveni reprezentovat ne jenom spolek, nýbrž celý český národ a jeho kulturu jako takovou. Učitel samotný nemá povinnost se těchto akcí účastnit, je ale velmi přínosné, aby tak činil. Zaprvé ho to sblížuje s komunitou, zadruhé se lecčemu přiučí.

Je příhodné zmínit, že letos komunitu navštívila ČT a natočila zde s několika krajany jeden díl *Pečení na neděli*, ke zhlédnutí [ZDE](#) – moc hezký díl, vřele doporučuji.

Snímky z různých akcí (foto z archivu)

Kromě běžných školních akcí, které učitel organizuje – oslav Velikonoc, pálení čarodějnic, oslav dne dětí, který je v Argentině v srpnu, oslav svatého Mikuláše apod. – se letos také přidalo promítání československé kinematografie. Klasické filmy, ke kterým byly vytvořeny a přiloženy španělské titulky, se krajanům moc líbí. Dále pak učitel pořádá přednášky na různá témata, letos například na téma Vánoce, ČR známá i neznámá, studium v ČR... a v neposlední řadě také doprovází návštěvy z různých koutů České republiky, které zavítají do Chaca.

Sv. Mikuláš; pálení čarodějnic; přednáška na téma „Československo“ (foto z archivu)

Další události, které se konaly v průběhu školního roku v SP, a na kterých se učitel podílel jako pomocník při organizaci, moderátor, člen komunity apod., byly například: Oslava Dne imigrantů v Argentině, návštěvy českého a slovenského velvyslance při různých oslavách v regionu, dříve zmíněné veletrhy a jarmarky pořádané obcí nebo samotným Svazem krajanů komunit...

Učitel také spravuje webovou stránku místního spolku (www.unioncheco-slovaca.org), na které lze nalézt spoustu zajímavých informací a fotek.

Předávání diplomů na slavnostním ukončení školního roku v Sáenz Peña (foto z archivu)

Resistencia

V Resistencii, jakožto hlavním městě provincie, se nachází *Universidad Nacional del Nordeste* – Státní univerzita severovýchodu, kde učitel vyučuje český jazyk. Hodiny obvykle probíhají na katedře moderních jazyků (DIM) v samém centru města. V akademickém roce 2023 probíhaly hodiny výhradně prezenčně, a to každý pátek. Věkové rozmezí studentů: ~19–51 let. Rozdělení do skupin bylo následující:

1. Začátečníci (90 minut 1x týdně): 5–7 studentů
2. Pokročilí začátečníci (90 minut 1x týdně): 3–5 studentů
3. Pokročilí (90 minut 1x týdně): 3 studenti
4. Konverzace (60 minut 1x týdně): 1 studentka

Celkový počet studentů byl v podstatě stejný jako v předchozím roce. Většinou se jedná o jazykové nadšence než o potomky krajanů. V zimním semestru absolvovalo kurz jazyka více studentů než v semestru letním, někteří od jazyka upustili. Na příští rok je výuka naplánovaná opět na pátky, aby mohl učitel bez problémů dojíždět (cca 2,5–3,5 hodiny autobusem). Nevýhoda je, že hodiny končí v 9 hodin večer a není možnost návratu do místa bydliště. Učitel proto doposud přejížděl do sousední Corrientes, kde mu krajané poskytovali přístřeší. Na příští roky bude potřeba vyřešit ubytování přímo v Resistencii, popř. dopravu zpět do SP.

Je vhodné zmínit, že Univerzita sice vydává vlastní certifikát studentům, kteří dokončí 5 let studia daného jazyka – certifikát odpovídající přibližně úrovni B podle SERR – ale u českého jazyka se nestává, že by studenti dokončili 5 let, naopak, studium češtiny vnímají jako koníček a úrovně i několikrát za sebou opakují. Certifikát dostávají přímo od učitele.

Studenti na DIM během výuky (foto autor)

Ve městě sídlí také tradiční krajanská komunita *Asociación Civil Checoslovaca Bratři Všichni* – Občanská československá asociace Bratři všichni. Donedávna byl předsedou spolku Carlos Klepacek, dnes je předsedkyní jeho žena Mirta Romeu. Významnými členy jsou také Tatiana Rehak, Tamara Carabajal Pavel nebo Andrea Wachnovsky. Jsou to tři mladé dámy, které nejen vypomáhají s interními záležitostmi komunity, ale i učitelé při komunikaci s univerzitou, organizování místních akcí atd. V květnu letošního roku nás náhle opustil zmíněný „Caio“ Klepacek, jež byl otcem celé komunity. Tato skutečnost otřásla celým spolkem, členové to ale nevzdali a na počest Káji se o to více sjednotili.

- 1) Zástupci spolku společně s českým konzulem (foto Alicia Britez)
- 2) Celá delegace před výjezdem do Brazílie na festival (foto z archivu spolku)

Asociace zatím nedisponuje vlastními prostory, a proto když je potřeba, krajané dávají k dispozici svá obydlí, například k různým schůzím či přípravám na nadcházející akce/oslavy/jarmarky. Učitel se letos zúčastnil pouze jedné akce, a to na Vánoce, protože spolek po zmíněné tragédii nebyl nějakou dobu aktivní. I přes celkově nízký počet členů spolku je skupina dobře organizována a způsobilá.

Pod spolkem funguje hudebně-taneční soubor *Conjunto Kořene del Chaco*. Jedná se o jedinečný folklorní soubor právě proto, že součástí souboru je hudební skupina, dnes už není možné vidět na Jihoamerickém kontinentě další český folklorní soubor, který by měl živou hudbu. Letos nejvýznamnější akcí, kde soubor zdárně reprezentoval českou a slovenskou kulturu byl 12. Festival české a slovenské kultury. Tamara se navíc zúčastnila výjezdu na Slovensko společně s *Moravankou* a dalšími.

Vystoupení *Kořene* s živou hudbou na festivalu v Brazílii (foto Alicia Britez)

Pampa del Indio

Pampa del Indio je menší město, které se nachází na severu provincie. Dojíždět do Pampy je možné autem, ale většinou není problém ani autobusem, když nejsou například přivalové deště. Je třeba brát v potaz, že autobusy jezdí jednou za den.

Dříve zde výuka probíhala pravidelně, ale v posledních letech není dostatek studentů k otevření vlastního kurzu, proto sem učitel zajíždí občasné pouze na návštěvy a případní zájemci o jazyk se mohou připojit k online výuce.

Významná je zde rodina Verlíků. Hlavou rodiny je Blahoslav Verlík – Čech jak poleno a veselá kopa – který se svou rodinou učitele vždy rád vítá a společně debatují na téma českých krajanů, historii poválečné emigrace do Argentiny apod., také moc rád zpívá. Pan Verlík s rodinou vyjíždí do dalších měst – Sáenz Peña, Las Breñas, Resistencie atd. – a účastní se akcí pořádané krajanů či učiteli.

V loňském roce nás pan Verlík navštívil několikrát, je ochoten scházet se i virtuálně, když se jedná o nějaké důležité krajaňské téma.

Pan Verlík při návštěvách Sáenz Peña (foto Wenchi Hayzus a autor)

Las Breñas

Las Breñas je město na jihozápadě provincie, známé také jako *Capital Provincial del Inmigrante* – Provinciální hlavní město přistěhovalců.

Sídlí zde malá komunita s oficiálním jménem *Asociación Checa y Eslovaca de Las Breñas* – Česká a slovenská asociace v Las Breñas, která je dosti aktivní a učitel zde zajíždí na návštěvy. Od loňského roku je spolek zapsán jako právnická osoba, tím pádem patří mezi oficiální krajaňské komunity působící v Chacu. Dnes jsou ve vedení Beatriz Franta a Fabián Kutalek s rodinami, díky usilovné práci jich a dalších krajanů je spolek v rozkvětu. Dosud jeho návštěvy nebyly pravidelné, protože se prozatím nepodařilo získat dostatečný počet studentů k otevření pravidelné prezenční výuky jazyka, zájemci o jazyk a kulturu se proto připojili k online výuce. Na rok 2024 se opět počítá s několika návštěvami učitele, který by zde mohl zorganizovat kurzy české kuchyně a přidat přednášky na různá témata.

Krajané se během roku podílejí na různých gastronomických a dalších jarmarcích. Hlavní akcí v každém roce je pak zmiňovaný festival *Fiesta Provincial del Inmigrante*, kde hlavní atrakcí je volba královny přistěhovalců v rámci provincie. Je již tradicí, že se festivalu účastní velké zastoupení krajanů ze Sáenz Peña. Letos se reprezentantka Selene Macarena Ztrizik stala královnou festivalu, již druhá v řadě za československou komunitu a třetí za posledních 5 let. Poděkování patří také panu velvyslanci za Slovenskou republiku, Rastislavu Hindickému, který přijel podpořit krajany až z Buenos Aires (cca 1180 km). Rok 2023 byl pro tuto komunitu opět velmi příznivý.

- 1) Návštěva bývalé paní starostky Velkých Bílovic, Marie Vlkové, na oslavě máje (foto Dario Hock)
- 2) Krajané společně s nově zvolenou královnou na *Fiesta Provincial del Inmigrante* (foto autor)

Villa Ángela

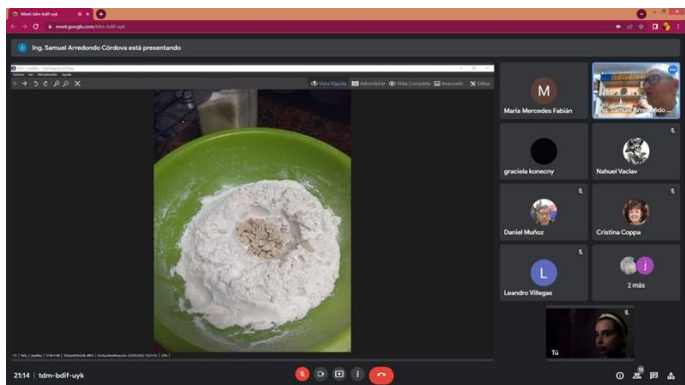
Villa Ángela je jedním z dalších měst provincie, kde žijí čeští krajané, tedy aspoň jejich malá část.

Dříve krajany z tohoto místa reprezentoval Javier Křeháček, který se aktivně projevoval a spolupracoval i s učiteli vyslaných z ČR. Dnes pan Křeháček bydlí v Praze a krajané z Villa Ángela nevykazují žádnou aktivitu. Učitel sem běžně nezajíždí.

Oberá

Oberá je jedním z předních měst provincie Misiones, která se nachází na severovýchodě republiky mezi Paraguayí a Brazílií.

V Oberá dříve probíhala výuka jazyka pod záštitou a v prostorách univerzity: *Universidad Nacional de Misiones* – Státní univerzita Misiones. Hodiny tehdy vedla Sylva Berková, rodačka z Ostravy, která také stojí za založením samotného spolku *Colectividad Checa de Misiones* – Český spolek v Misiones. Po jejím návratu do vlasti převzal výuku její manžel, již dříve zmíněný Ing. Samuel Arredondo Córdova, který vystudoval v České republice vysokou školu a jazyk ovládá perfektně. Během pandemie byla výuka přerušena, ale pan Arredondo i přes svůj věk a díky možnosti vyjet do Prahy na metodický kurz, obnovil výuku v online podobě. Letos otevřel kolega dvě úrovně jazyka a hodiny probíhaly každé úterý online v časové dotaci 90 minut (pod záštitou zmíněné univerzity), dohromady sčítaly skupiny asi 20 studentů. Učitel byl panu Samuelovi v průběhu roku k ruce jako odborně-metodická pomoc.

- 1) Učitel Samuel vyučuje jak na knedlíky (foto z archivu)
- 2) Učitel Samuel přednáší na ZÚ v Buenos Aires (foto z archivu)

Český spolek v tomto městě dnes vede paní Rosalia Zylka, která se společně s dalšími členy stará o Český národní dům Mamienka. Ten se nachází v *Parque de las Naciones* – Parku národů – a ročně se v něm uskutečňuje nespočet kulturních (i nadačních) akcí, jež pomáhají doplnit finance potřebné převážně k chodu budovy.

Ke spolku se rovněž hlásí folklorní taneční soubor *Lípa*. Soubor vede mladá dvojice – Victoria Josefina Giménez a Martín Bernabé Mereles – a během roku skupina reprezentuje českou kulturu nejen na lokálních slavnostech. Jejich největší výzva již tradičně účast na *Fiesta Nacional del Inmigrante* – Národním festivalu přistěhovalců, který je jedním z největších svého druhu.

Soubor *Lípa* na průvodu při zahájení festivalu v Oberá (foto městský fotograf)

Oberá navštěvuje učitel po domluvě s krajany a vždy, když mu to jeho nabitý rozvrh dovolí, velmi důležitá je pak jeho účast právě na zmíněném festivalu. Ten trvá tradičně 10 dní a mezi aktivity učitele během této doby patří například reprezentace českého národa v různých masmédiích, instruování kandidátky na královnu za český spolek, nahrávání národní písně, podpora krajanů u každodenních příprav, provádění návštěvníků po Českém domě Mamienka a další.

Dnes jsou tomu již dva roky od doby, kdy nás opustil jeden z předních představitelů této komunity Andrés Giménez. Dnes je spolek opět v plné síle a funguje na 100 %. Jejich úsilí se zúročilo na zmíněném festivalu v září, kde byla jejich reprezentantka a kandidátka na královnu festivalu jmenována právě královnou festivalu, což se v dlouholeté historii festivalu dosud nepodařilo. Podobné úspěchy jsou úctyhodné a důležité pro další fungování krajanů. V listopadu se komunita vydala také na 12. Festival české a slovenské kultury do Brazílie, kde prezentovala jak své nověkroje, tak i tance, které se během roku naučili.

Různé momentky z *Fiesta Nacional del Inmigrante* v Misiones (foto z archivu)

Paraguay

Od zrušení pozice samostatného učitele pro destinaci Paraguay, je učitel smluvně vázán vyjíždět do tohoto jihoamerického státu z destinace Chaco.

Během pandemie byly hranice mezi Argentinou a Paraguayí uzavřeny až do konce 2021, první výjezd učitele do této destinace se proto uskutečnil až na začátku roku 2022 po dvouleté odmlce. Během této doby se situace týkající se krajanských komunit zhoršila, některé spolky ukončili činnost.

Práce učitele na konkrétních místech

V Paraguayi je učitel smluvně vázán na tři destinace: Asunción, Coronel Bogado a Encarnación, avšak může také navštěvovat místa, kde se soustředí čeští krajané, jako je například Carmen

del Paraná. Od znovu otevření hranic vyjíždí učitel do lokality jednou ročně. Poslední návštěva je naplánována na únor 2024.

Encarnación

Encarnación je město na pobřeží řeky Paraná, na jihovýchodní hranici Paraguaye, je hlavním městem regionu Itapúa a je považováno za třetí nejdůležitější město celé Paraguayské republiky.

Zde výuka neprobíhá už po dobu několika let, avšak sídlí zde rodina pana Daniela Marka, kterého učitelé navštěvovali, když to bylo možné. V únoru letošního roku nás náhle Daniel Marek opustil. Stále zde žijí dva bratři zmíněného, kteří ovládají velmi dobře český jazyk – občas jej prokládají španělštinou a guaraní², což vytváří jedinečný zážitek při poslechu – a společně tráví čas v automechanické dílně, která jim patří a kde vypomáhají i další členové rodiny. Potomci těchto pánů se zúčastnili jazykových pobytů, které ČR nabízí krajanům, avšak kvůli práci a vzdálenosti se nikdy nezačlenili do krajské komunity z vedlejšího města Coronel Bogado.

Coronel Bogado

Coronel Bogado je malé město v provincii Itapúa, přibližně 50 km západně od Encarnación.

V tomto místě sídlí spolek *Asociación Cultural de Checos y Eslovacos del Departamento de Itapúa* – Kulturní sdružení Čechů a Slováků regionu Itapúa, jejímž hlavním představitelem je pan Jaroslavo Mašek. Ten je pravděpodobně tím nejznámějším dosud žijícím českým potomkem v této zemi a během života se znatelně zasadil o šíření české kultury po regionu. V minulosti probíhala výuka právě u rodiny Maškových, od začátku pandemie však výuka v destinaci neprobíhá.

Situace pana Maška je obdobná, jako v loňském roce. Rodina není v nejlepší kondici, pan Mašek je stále vitálním pánem, ale jeho manželka, paní Ludmila, je nemocná a pečuje o ni celá rodina. Komunikace se obnovila, pan Mašek komunikuje emailově, avšak výuka v blízké budoucnosti nepřipadá v úvahu, protože v Coronel Bogado již mnoho potomků nezůstalo. Obnova komunity by byla možná pouze v případě, že by byl vyslán učitel do destinace na delší dobu, výsledek ale jistý není.

Po zbytek roku byla rodina s učitelem v kontaktu, ale z účasti na 12. Festivalu české a slovenské kultury se pan Mašek omluvil z důvodu vzdálenosti konání této akce. Více o rodině Maškových [ZDE](#).

Carmen del Paraná

Carmen del Paraná je malé městečko mezi Encarnación a Coronel Bogado.

Sídlí zde potomci Čechů, ale nevykazují žádnou aktivitu. S krajany neprobíhá žádná komunikace, během výjezdu se s nimi nepodařil navázat kontakt. V plánu je nechat vytvořit pamětní desku českým přistěhovalcům a umístit ji v Carmen del Paraná, kde byla dříve největší koncentrace Čechů. Věříme, že se tak stane na začátku roku 2024, protože v loňském roce se to nepodařilo.

Asunción

Asunción je hlavní město Paraguaye, ležící na hranicích s Argentinou na řece Paraguay. Není součástí regionu Itapúa.

² Guaraní – jazyk původních obyvatel této oblasti.

Ve městě a okolí žije několik rodin, většina z krajanů nevykazuje žádnou aktivitu. V minulých letech se několik studentek účastnilo online výuky, letos byl počet nižší. V Asunción žije například rodina Morys, stejně jako rodina Chytil.

Rodina Morys se zajímá o českou kulturu a své kořeny. Nejmladší generace, 3 sestry, začaly s výukou češtiny už před několika lety a v předminulém roce se dokonce rodina vydala až do Chlebovic u Frýdku-Místku, rodné vesnice svého dědečka, aby se tam setkala s ne tak vzdálenými příbuznými. Je třeba vyzdvihnout, že aktuálně se jedná o rodinu, která je učiteli k ruce a zprostředkovává komunikaci mezi ním a českým zastoupením v Paraguayi.

Právě díky Morysovým se dostal učitel také k paní Carole Chytil, která působí jako honorární vicekonzulka v Paraguayi. Milá paní, která mluví dobře česky, pamatuje si historii emigrace Čechů do Paraguaye a má velmi dobře zmapováno, kde je největší koncentrace potomků českých rodin.

Další spolupráce

Učitel obvykle spolupracuje s velkým množstvím lidí, ať už se jedná o kolegy v rámci Programu podpory českého kulturního dědictví v zahraničí projektu v rámci Jižní Ameriky – tato spolupráce je vždy obohacující a přináší mnoho pozitivních poznatků. Dále pak s místními učiteli a profesory na základních, středních či vysokých školách; s návštěvami z Česka a Slovenska, jako jsou akademici a výzkumníci, nebo i běžní cestovatelé a dobrodruzi. V neposlední řadě je spolupráce v průběhu roku vedena také se ZÚ v Buenos Aires, který je učitelům vždy k dispozici. Učitel spolupracuje také s médii, převážně se jedná o lokální rádia a televizní stanice. Nakonec je vhodné zmínit i spolupráci s rodinami v Česku, které během let například ztratili kontakt se svými příbuznými z Chaca a jejich pokročilý věk jim nedovoluje se s nimi spojit starým způsobem. Učitel usnadňuje tuto komunikaci a zprostředkovává kontakt.

Další aktivity realizované učitelem

Kromě výuky jazyka se učitel v průběhu roku obvykle věnuje i dalším aktivitám, mezi které v letošním roce patřila spoluorganizace 12. Festivalu české a slovenské kultury v Latinské Americe, který se konal na začátku listopadu. Festival trval 3 dny a probíhal v Nova Petropolis, RS, Brazílie, na několika místech. Zúčastnili se jej krajané z různých států jihoamerického kontinentu i zástupci velvyslanectví a generálního konzulátu České republiky v Brazílii. Tyto festivaly mají citelný dopad na vztahy mezi krajauskými spolky, letos se akce zúčastnilo prozatím největší množství komunit. Více informací týkajících se festivalu lze nalézt kliknutím na odkaz [ZDE](#).

Mezi další aktivity realizované učitelem patří přednášky na rozličná témata týkající se českých zvyků a tradic, propagace a zprostředkování studia v ČR (stipendia pro krajany, www.studyin.cz), pomoc při vyřizování PPKK nebo českého občanství, překlad dokumentů krajauských komunit potřebných pro získání finančních darů, tlumočení a moderování na akcích, pravidelné návštěvy těch nejstarších z krajanů – což se stalo jednou z nejdůležitějších částí mise – správa knihovny, pomoc s tvorbou a aktualizací webových stránek a sociálních sítí spolku apod.

Stanovené cíle pro rok 2024

Jelikož na místo učitele u krajanů na severu Argentiny a v Paraguayi nastoupí nová posila, následné cíle jsou doporučením učitele, který v této lokalitě strávil 3 krásné a dobrodružné roky:

Jako jeden z hlavních cílů doporučuji udržet či zesílit základnu studentů/zájemců v krajských komunitách. Stejně tak jako posílit vazby mezi samotnými spolky a zapracovat na zlepšení jejich komunikace, která během let spíše upadala.

Stejně tak doporučuji nezapomenout na ty nejstarší. Jak jste si mohli všimnout, každou chvíli nás opouští další a další našinci, ti, kteří se zastali o vytvoření těchto krajských komunit, i když se už dnes například neúčastní akcí pořádaných spolky (při většině, protože jim to neumožňuje zdraví). I ten nejmenší kontakt s vlastní jich samotných či vlastní jejich předků jim vnáší radost do života.

Bylo by vhodné navázat na rok 2023 a pokračovat v dramatickém kroužku / divadle v krajské komunitě v Sáenz Peña, když už se podařilo do této aktivity zapojit mladší generaci krajanů.

Velký důraz bych v následujících letech kladl také na děti. Bude potřeba vymyslet a zrealizovat plán, jak začlenit ty nejmenší, nejlépe i s rodiči, do výuky a pořádaných aktivit spolku. Děti jsou budoucnost, bez nich jednou nebudou ani spolky.

Podpořit dostupnými prostředky obě posily, Soňu Zajícovou i Samuela Arredondo Córdovu. Jak už bylo zmíněno, tito učitelé-krajané jsou velkou posilou.

Nakonec je třeba zdůraznit, že veškeré spolupráce s učitelem si krajané velice váží a jeho prezence je pro ně velkou podporou. Též prosté návštěvy učitele u starších krajanů na venkově jsou velmi důležité, obzvláště, když někteří z nich během pandemie pozbyli část rodiny a mnoho z nich zůstalo úplně samo odříznutých od okolního světa.

Tímto bych chtěl poděkovat všem krajanům, které jsem během mého působení poznal a se kterými jsem měl tu čest spolupracovat. Stali jste se mou rodinou...

Přehled folklorních souborů ze severu Argentiny

Soubor *Moravanka* – děti

Soubor *Moravanka* – adolescenti / mladí dospělí

Soubor *Kořene*

Soubor *Lípa* – děti

Soubor *Lípa* – adolescenti / mladí dospělí